

Täysistunto

Torstai 28.2.2019 klo 16.04—20.28

2.5. Suullinen kysymys sote-uudistuksen käsittelyn perusteellisuudesta (Matti Torvinen sin)

Suullinen kysymys SKT 277/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myös sinisillä näyttäisi olevan samaan teemaan liittyvä kysymys. Edustaja Torvinen.

Keskustelu

16.44 **Matti Torvinen sin:** Arvoisa herra puhemies! Kansa katsoo nyt eduskuntaan ja miettii, pystyykö tämä eduskunta enää suuriin uudistuksiin, sillä sote-uudistusta on valmisteltu 15 vuotta. Ja kuunnelkaa nyt: Täällä on ollut kaiken kaikkiaan näinä vuosina yli tuhat asiantuntijaa, joita nyt sitten hingutaan jälleen kerran esille. Viime perjantaina me perustuslakivaliokunnasta saimme lausunnon sosiaali- ja terveysvaliokunnalle, saimme siis sen ja velvoittavia sääntöjä, pyyntöjä, ponsia, niin kuin valtiosäännössä on, jotka velvoittavat, annoimme noin kymmenen, joista kuusi on vakavasti otettavia. [Naurua — Välihuutoja] Nyt alkuviikosta olemme saaneet valtiovarainministeriöstä, olemme saaneet sosiaali- ja terveysministeriöstä vastineet, jotka ovat sitten tulleet korjausehdotuksineen.

Parhaillaan levitetään sellaista käsitystä, että sote-paketti käsitellään liian nopealla aikataululla. Kysynkin ministeri Saarikolta: Milloin hallitus itse asiassa jätti eduskuntaan sote- ja maakuntauudistuksen lakipaketit? Kuinka kauan eduskunnan valiokunnat ovat lopulta käsitelleet ja jarruttaneet näitä asioita? [Puhemies koputtaa] Onko mielikuva, jota oppositio heittää hätäisyydestä, [Puhemies koputtaa] täysin poliittinen?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisa edustaja, nyt kyllä ylittyy aika reippaasti. — Aikataulukysymys ministerille.

16.45 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ihan tarkkaan muista kaikkia päivämääriä, milloin nämä on tuotu — ensimmäiset vuonna 2017. Mutta ehkä itse suhtaudun valiokuntien työhön kysyjän kanssa siltä osin eri tavalla, että minusta nämä esitykset ovat valiokuntakäsittelyssä menneet parempaan suuntaan, ja kunnioitan suuresti sitä työtä, jota valiokunnan puheenjohtaja Kiu-run johdolla on tehty, niin että on saatu aikaiseksi tästä isosta kokonaisuudesta mietintö, jota perustuslakivaliokunta saattoi nyt käsitellä.

Mitä tulee perustuslakivaliokunnan huomioihin, en osaa arvioida samoin, että osa olisi ollut enemmän tai vähemmän vakavasti otettavia. Niistä jokainen on sellainen, että ellemme noudata niitä, laki ei voi edetä, yksikään näistä lakikokonaisuuksista. Kuvaisin näiden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 167/2018 vp

huomautusten eroja niin, että osa oli selkeästi teknisluonteisempia huomautuksia, joihin oli helppo miettiä ratkaisut ja valiokunta osoitti selkeät pykälät, mitä korjata, ja osa oli monimutkaisempia kokonaisuuksia, joihin parhaat asiantuntijat käyttivät yön, päivän, yli sen, [Puhemies koputtaa] että me saimme nämä ratkaisut tehtyä.

16.46 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokunta on todella kuullut lukuisia asiantuntijoita, mutta täytyy kyllä todeta, että valiokunta on kuullut asiantuntijoita nimenomaan hallituksen esityksestä. Nyt me käsittelemme hallituksen vastinetta, jonka me olemme saaneet viime tiistaina. Tässä perustuslakivaliokunnan lausunnossa, johon vastine nyt sitten viittaa, on useita ponsien takana olevia esityksiä — kuten todettu, 20 kappaletta — ja sen lisäksi kymmeniä muita huomautuksia, ja nyt tämän vastineen kuulemisen perusteella sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan pitäisi varmistua siitä, että tämä esitys on perustuslain mukainen ja että me voimme viedä sen eteenpäin. Lopulta se on täällä täysistunnon käsittelyssä ja puhemies vastaa siitä, voidaanko esitys käsitellä.

Arvoisa ministeri, onko teidän mielestänne kohtuutonta, että valiokunta ei saa kuulla enää asiantuntijoita?

16.47 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli valiokunnan oma päätös ratkaista asia. Ei ole ulkopuolista näkyä siitä, mitkä seikat ovat valiokunnan etenemisen esteitä.

Totean sen, että tämä hallituksen vastine, ratkaisuesitykset valiokunnalle, on laadittu parhaan kyvyn mukaan aihepiiristä, josta on loputtomasti asiantuntijoiden eriäviäkin kantoja. Uskon, että sen tietävät parhaiten perustuslakiasiantuntijat, jotka saivat eri asiantuntijoilta erityyppisiä arvioita tiettyjen kysymysten perustuslainmukaisuudesta tai perustuslainvastaisuudesta.

Lopultahan nämä ovat poliittisia päätöksiä. Löytyykö meiltä riittävä varmuus siitä, että uskallamme edetä ja että tästä löytyy nyt riittävä kivijalka sille teidän mainitsemaallemme talolle? Minun käsitykseni mukaan sote-taloa ei perusteta EU:ssa vaan sote-talo perustetaan 18 maakunnassa, ja tämän uudistuksen toimeenpano ratkaisee sen, miten tuleamme onnistumaan. Mutta lait tarvitaan tuohon ensiksi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, näiden ryhmäkysymysten jälkeen pyydän vielä niitä edustajia, jotka haluavat välttämättä esittää lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.49 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Luulen, että tässä on viime aikoina nyt käyty sellaista keskustelua notifikaatiosta ja vastaavista vaikeista oikeudellisista kysymyksistä, että se ei meille kansanedustajille, ja vielä vähemmän ehkä televisionkatsojille, ole avautunut. Peruskysymyksenähän on se, että hallitus ajaa sellaista sote- ja maakuntauudistusta, jossa perusterveydenhuollossa toteutuu valinnanvapaus eli se, että ihminen saa valita julkisen ja yksityisen palveluntuottajan välillä, ja hinta, se asiakasmaksu, on sama. No miksi tätä ajetaan? No siksi, koska se parantaa palveluiden saatavuutta eli lääkäriin ja hoitajalle pääsee. Siksi, että se lisää näiden palveluiden kustannusvaikutavuutta. Ja siksi, että se lisää näiden palveluiden asiakaslähtöisyyttä. Kun on aitoa kilpailua, asiakaslähtöisyys korostuu aivan eri tavalla kuin tällä hetkellä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 167/2018 vp

Kysyn nyt ministeri Saarikolta: ymmärrätkö te sitä, miksi näin vimmaisesti tätä valinnanvapautta vastustetaan? [Jukka Gustafsson: Miten taksiuudistuksen kävi? — Välihuutoja]

16.50 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen kyllä jotenkin tullut ymmärtäneeksi näiden sote-vuosien aikana, ettei tästä kovinkaan helppo ole poliittista yksituumaisuutta saavuttaa. Sellainen maailma, jossa me olisimme täydellisen yksimielisiä siitä, mikä on hyvä rakenne tai palveluiden tuotantotapa — eihän sellaista absoluuttista totuutta ole olemassakaan. Nämä ovat lopulta eduskunnan käsissä olevia päätöksiä. Mutta siitä olen ihan varma, että väite ajatuksesta, että markkinat nyt ikään kuin avattaisiin, on sinänsä harhaanjohtava, koska yksityiset palveluntuottajat ovat jo täällä.

Täydennän edustaja Zyskowiezin tilannekuvaa siltä osin, että jatkossa myöskin yksityisen ja julkisen pelisäännöt silloin, kun toimitaan yhteisillä verovarilla, tulevat samanaikaisesti reunaehdoiltaan. Se tulee kyllä tarkoittamaan maakunnille poikkeuksellisen vaativaa tehtävää, koska ei ole helppoa johtaa järjestelmää, jossa on erilaisia palveluiden tuottajia maassa, jossa palveluiden tarve kasvaa. [Puhemies koputtaa]

Ja mainittuun rahoituskeskusteluun liittyen: tulemme joka tapauksessa käyttämään lisää rahaa näihin palveluihin.

16.51 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toisin kuin edustaja Zyskowiez totesi, niin tämä uudistus, siinä muodossa kuin hallitus on nyt viemässä sitä eteenpäin, lisää byrokratiaa, lisää kustannuksia ja heikentää etenkin kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tilannetta, niiden, jotka tarvitsevat kaikkein eniten palveluita. Tämä ei ole minun mielipiteeni, tämä ei ole demareiden mielipide, vaan tämä on asiantuntijoiden mielipide. Me todellakin olemme kuulleet heitä aivan valtavasti tässä prosessissa.

Täällä sanotaan, että tätä uudistusta on valmisteltu jo niin pitkään — peräti kaksi vuotta on kulunut siitä, kun hallituksen ensimmäinen esitys tuli tänne — että sen vuoksi ei tarvita enää asiantuntijakuulemisia. No, nyt on kyseessä hallituksen vastine, hallituksen vastine niihin puutteisiin, jotka perustuslakivaliokunta nosti esille, ja ne ovat vakavia puutteita. Ja nyt sosiaali- ja terveysvaliokunnalta on hallitusenemmistön äänestyspäätöksellä eväty mahdollisuus [Puhemies koputtaa] tarkistaa, onko hallituksen esitys sen mukainen, mitä perustuslakivaliokunta edellytti, eikä ministeri ole vastannut vielä tähän kysymykseen. Ministeri ei vastannut kysymykseen... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylitystä]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisa edustaja! Kysymys tuli varmaan jollakin tavalla selväksi. Nyt minä myönnän vastauspuheenvuoron asianomaiselle ministerille. — Ministeri Saarikko, teillä on puheenvuoro nyt.

16.52 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, edustaja Guzenina, olette ollut tällä samalla paikalla vastaamassa yrityksestä viedä sote-uudistusta maaliin, [Maria Guzenina: Ei ole kyse siitä, vastatkaa kysymykseen!] ja siksi, arvoisa puhemies, [Hälinää — Puhemies koputtaa] halusin kuvata, että minusta on erityisen tärkeää pitää huolta siitä, että ministerinä en ota kantaa valiokunnan sisäisiin asioihin. Tämä työnjako ja toimivallan jako on minusta erittäin tärkeä. Se, että on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 167/2018 vp

päädytty ratkaisuun, jossa sosiaali- ja terveysvaliokunta ei enää kuule asiantuntijoita, on lainvalmistelun eduskuntakäsittelyn yksi vaihe niin kuin kaikissa, sadoissa laeissa, samalla tavalla kuin perustuslakivaliokuntakin päätti asiantuntijakuulemisen kuultuaan varmasti hyvin erilaisia kantoja yksittäisiin kysymyksiin ja muodosti niistä lopulta kannan.

Siitä olen samaa mieltä monen kysyjän kanssa, että on tietenkin erittäin harmillista, että vaalikauden lopulla olemme tilanteessa, jossa uudistuksen käsittelyyn on näin vähän aikaa. Tämä työ on kuitenkin aloitettu [Puhemies koputtaa] jo hallitusohjelmassa 2015 tämän hallituksen osalta, [Puhemies koputtaa] ja siksi olisi tietysti kunniakasta saattaa se suureen saliin arviotavaksi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisa ministeri, minuutti koskee myös teitä.

16.53 Juha Rehula kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sanat ”kiire” ja ”runnominen” sisältävät monenlaisia ulottuvuuksia ja värisävyjä. Pääosa siitä lainsäädännöstä, jota nyt yritetään saada valmiiksi, on ollut eduskunnassa kaksi vuotta. Yksi olennainen osa mutta kuitenkin vain osakokonaisuus eli valinnanvapauslaki on ollut eduskunnan käsissä vuoden. Kun tilanne on vaikea ja hankala, sitä tärkeämpää on pitää mielessä se, miten nämä prosessit täällä oikein menevät, mitä on kenenkin vastuulla. Tässä vaiheessa lainsäädännön eteneminen on puhtaasti eduskunnan käsissä, ja tätä työtä ministeriöt parhaansa mukaan tukevat.

Kun täällä moni haikailee, että olisimme päässeet eteenpäin, jos olisi ollut parlamentaarinen valmistelu, niin me olimme tasan neljä vuotta sitten tilanteessa, jossa meillä oli parlamentaarisesti valmisteltu laki, joka törmäsi perustuslakiin. Ei pidä pelätä sitä, että perustuslakivaliokunta on antanut muutaman kommenttinsa, mutta minun kysymykseni kuuluu — kentälle viesti siitä, missä mennään: mikä on tällä hetkellä maakuntien valmistelutilanne?

16.54 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maakunnissa on tehty paljon työtä, jotta syntyisi uudenlaisia palveluiden järjestämisen rakenteita — kuntien sijaan vastuut maakunnille — on mietitty erilaisia palveluita ketjuiksi paremmin kuin nykyisessä erillisessä erikoissairaanhoidossa, erillisessä perusterveydenhuollossa ja erillisissä sosiaalipalveluissa.

On kuitenkin sanottava, että totta kai tämä eduskunnan viime kuukausien epävarmuus ja tämän uudistuksen monet käänteet ovat olleet myös hidastamassa valmisteluvauhtia maakunnissa, mutta kyllä sieltä saamamme viesti tietenkin vahvasti on se, että näiden satojen ammattilaisten työtä, jotka ovat olleet täysipäiväisesti pelkästään valmistelussa, parhaiten palkitsisi se, että uudistuksen laki täällä nyt etenisi.

Arvoisa puhemies! Yhdyn myös siihen arvioon, että tämä todella on eduskunnan käsissä, koska perustuslakivaliokunta ei nähnyt sellaisia rakenteellisia ongelmia, että hallituksen esitystä tarvittaisiin. En odottanut oppositiolta kiitosta näistä ratkaisuvaihtoehtoista [Puhemies koputtaa] ja vastineesta mutta itse haluan kyllä todeta kiitoksen virkakunnalle, joka laati nämä ratkaisut näin nopeassa aikataulussa, jotta eduskunnan työ voi vauhdissa jatkaa.

Kysymyksen käsittely päättyi.